

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

DEN NORSKE
VETERINÆRFORENING

Org. nr. 966251808

Postadresse:
Pb. 6781 St. Olavs plass
0130 Oslo

Besøksadresse:
Keysers gt. 5
0165 Oslo

22 99 46 00
drv@vetnett.no
www.vetnett.no

Jnr.: 252/15/EB/TM/Ark.nr.
0.150/
Oslo 22.04.2015

Høring - NOU 2014: 15 Norsk pelsdyrhold - bærekraftig utvikling eller styrt avvikling?

Den norske veterinærforening (Veterinærforeningen) har fått NOU 2014:15 om pelsdyrhold til uttalelse.

Stortingsmeldingen er grundig behandlet i de av foreningens underorganer med medlemmer som direkte eller indirekte er engasjert i norsk pelsdyrhold.

Innledning

Utredningen gir en grundig gjennomgang av norsk pelsdyrnæring, både i et historisk perspektiv og i forhold til dagens situasjon. Etter foreningens syn mangler en grundig gjennomgang av sammenhengen mellom dyrevelferdslovens krav i § 23 om at dyr skal gis god velferd ut fra artstypiske og individuelle behov herunder gis mulighet for stimulerende aktiviteter, bevegelse, hvile og annen naturlig adferd og hvordan pelsdyr faktisk har det i dagens pelsdyrhold.

Veterinærforeningen har lenge vært opptatt av de dyrevelferdsmessige problemstillingene i norsk pelsdyrhold, og foreningens sentralstyre fattet allerede i 2001 følgende vedtak:

"Dagens pelsdyrhold baseres på hold av aktive rovdyr i små nettingbur. Planmessig avls- og helsearbeid samt tilfredsstillende ernæring har ført til at den fysiske helsesituasjonen i næringen er god. Driftsformen medfører imidlertid at dyra gis begrensede muligheter for tilfredsstillende av naturlige behov. Styret i den norske veterinærforening er ut i fra dette av den oppfatning at nåværende driftsformer for pelsdyroppdrett vanskelig kan forsvares ut i fra et dyrevernmessig standpunkt".

Veterinærforeningens sentralstyre hadde saken oppe til ny behandling i 2009 og gjentok da i all hovedsak sitt standpunkt fra 2001 gjennom følgende vedtak:

«Dagens pelsdyrhold er basert på hold av aktive rovdyr i små nettingbur. Driftsformen betyr at dyrene ikke får tilfredsstillende naturlige atferds behov. DNV har tidligere uttrykt skepsis til pelsdyrholdet. På tross av gode intensjoner i næringen, viser det seg at det fortsatt er store dyrevelferdsmessige problemer i pelsdyrholdet. DNV mener derfor at tiden nå er moden for å vurdere avvikling av alt pelsdyrhold i Norge».

DEN NORSKE
VETERINÆRFORENING

Drøfting av utredningen

Veterinærforeningen vil i sin kommentar til utredningen i det alt vesentlige konsentrere seg om de dyrevelferdsmessige aspekter ved norsk pelsdyrhold.

Veterinærforeningen mener at dagens pelsdyrhold åpenbart er uforenlig med dyrevelferdslovens krav i §§ 22 - 24. Imidlertid åpner dyrevelferdslovens § 3 for at man kan tillate «nødvendige belastninger» i gitte tilfeller.

Det vises her til lovforarbeidene hvor det i Ot.prp. nr. 15(2008-2009) stortingsmelding om dyrevelferd sies: *«I vurderingen av om en påkjenning eller belastning er unødig, må det legges vekt på disses karakter og omfang, om de er påført av mennesker, hva som er formålet med å utsette dyr for dette og om handlingen er allment akseptert.»*

Når det gjelder de påkjenninger som pelsdyr åpenbart blir utsatt for, tatt i betraktning deres artstypiske og individuelle behov, er de påført av oss mennesker med formål å markedsføre pelsverk. Om handlingen er allment akseptert vil være avhengig av den til en hver tid rådende oppfatning i et flertall av befolkningen.

Det vil etter vårt syn være en helt sentral oppgave for Stortinget å ta stilling nettopp til dyrevelferdslovens § 3 og de presiseringene av paragrafen som fremgår av lovforarbeidene.

Veterinærforeningen mener at definisjonen av nødvendige og unødvendige belastninger i norsk husdyrhold er noe samfunnet må definere gjennom de politiske beslutninger som til en hver tid fattes på vegne av fellesskapet og det mandat velgerne har gitt de offentlige styrende organer. Utvalget har diskutert de etiske problemstillingene rundt pelsdyrholdet, uten etter vårt syn å relatere dette til en konkret vurdering av ordlyden og forarbeidene til Dyrevelferdslovens paragraf 3.

Utvalgets vurderinger når det gjelder sammenligning med andre dyrearter er preget av en noe upresis og mangelfull argumentasjon, og Veterinærforeningen er på dette området sterkt uenig i sammenligningen med dyr som benyttes i konkurranser, da det her nettopp er dyrenes egenmotivasjon som stimuleres, og at dyrene utenom konkurransesituasjonene vanligvis lever under helt andre velferdsmessige forhold enn pelsdyr.

Veterinærforeningen er uenig med utvalget når de konkluderer med at *«innskjerping av dyrevelferdskravene slik at næringen nedlegges, ikke er en aktuell framgangsmåte»*

DEN NORSKE
VETERINÆRFORENING

Dersom konklusjonene rundt § 3 i Dyrevelferdsloven skulle ende opp med at dagens pelsdyrhold utsetter dyrene for unødvendige belastninger, er det to måter å løse dette på. Enten ved et forbud mot pelsdyrhold, eller å utarbeide forskrifter som tilfredsstillende dyrenes krav etter §§ 22 – 24.

Veterinærforeningen vil påpeke at dyrevelferd er en avgjørende innsatsfaktor i alt husdyrhold og følgelig har en kostnadsside. Om det innføres krav til husdyrholdet som innebærer økte kostnader, er det opp til næringsaktørene å avgjøre hvordan de løser den bedriftsøkonomiske utfordringen dette medfører. Det er ikke uvanlig at skjerpede krav fra samfunnet i form av lover og forskrifter endrer det økonomiske grunnlaget for drift og dermed fører til omstrukturering av hele næringer.

Når det gjelder pelsdyrhold er en slik tilnærming benyttet i flere land det er naturlig å sammenligne seg med, blant annet Sverige, Sveits og Tyskland.

Veterinærforeningen vil hevde at når det gjelder dyrevelferd, har de aller fleste endringer av vesentlig betydning, kommet gjennom skjerpede krav til produsentene som følge av nye lover og forskrifter. Ofte har dette skjedd på tross av betydelig motstand fra næringene det gjelder. Dette ser en ganske tydelig i prosessen med ny pelsdyrforskrift i 2010, hvor Mattilsynets opprinnelige forslag til forskrift ble endret etter innspill fra pelsdyrnæringen. Disse innspillene bar preg av bekymring for næringens økonomiske utvikling og internasjonale konkurransevne, og drøftet i mindre grad forbedringer av dyrevelferden.

Utvalgets bekymringer for manglende oppfølging av mange sentrale dyrevelferdsmål i pelsdyroppdrettet gjennom flere år, signaliserer også at å basere seg på frivillige endringer ikke fører til målet når det gjelder å oppnå dyrevelferdsforbedringer.

I den sammenhengen virker det selvmotsigende at et flertall i utvalget fortsatt har tro på at man vil kunne oppnå en bedre dyrevelferd i næringen, når de samtidig uttrykker bekymringer for dagens pelsdyrhold, manglende oppfølging av målsettinger om bedre dyrevelferd, og flere uttrykte forbedringsbehov.

Veterinærforeningen stiller videre store spørsmål ved utvalgets vurdering av mulighetene for å oppnå større tamhetsgrad hos dyrene gjennom avl, hvilket har blitt definert som en forutsetning for videre drift.

I rapporten beskrives en utvikling med stadig større farmer, økte krav til effektivisering som leder til mindre personellmessige ressurser, større grad av automatisering, og dermed mindre kontakt mellom hvert enkelt dyr og mennesker. Det er tvilsomt om det er mulig å oppnå større tamhetsgrad med en slik utvikling når rapporten samtidig understreker følgende:

«Forskning har også vist at sosialiseringen må opprettholdes gjennom livet for at dyrene skal forbli sosialiserte og lite fryktsomme. Det har i tester for tillitsfullhet blitt avdekket store forskjeller mellom

DEN NORSKE
VETERINÆRFORENING

oppdrettere. Utvalget har erfart at tidlig sosialisering hos rev i hovedsak består i å snu valpekassen ved tre ukers alder slik at valpene vil se røkterne, dernest ved flytting av valpene når de skal avvennes Direkte positiv håndtering som et tiltak for at dyrene fra tidlig alder skal bli tillitsfulle og tamme nok til å håndteres og stelles på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte, blir derfor ikke gjort, eller gjort i svært liten grad. NPA opplyser at det per mink beregnes 2 timers arbeid per år og for revetispe beregnes det 7 timer arbeid per år. Dette vil i praksis si at det blir svært lite tid per dyr.

Rev håndteres i hovedsak ved brunstkontroll, inseminering og avlivning. Etter utvalgets oppfatning er det negativt at håndtering av dyret begrenses til disse periodene. Positiv kontakt med mennesker må sikres, slik at håndteringen blir minst mulig stressende for dyrene. Med bakgrunn i at farmene blir større og man i valpingsperioden må basere seg på flere innleide folk, kan dette bli en salderingspost i driften.

Utvalget er kjent med at det er et stort forbedringsbehov med hensyn til bruk av innretninger og objekter for økt utforskning og aktivitet for både rev og mink, både når det gjelder utskifting av dagens objekter, bruk av kjøttbein og forskning for nye innretninger og aktivitetsobjekter som i større grad tilfredsstiller artstypiske behov.»

Veterinærforeningen vil i denne sammenheng understreke vårt standpunkt til forskrift om hold av pelsdyr. "Det kan synes paradoksalt at en systematisk avler for å oppnå større tamhetsgrad og derved redusert angst hos individene, med formål å oppnå en type tamhetsgrad man ser hos hund og katt. Vårt samfunn aksepterer ikke at hunder og katter blir holdt innesperret i bur hele livet."

Utvalget argumenterer i sin redegjørelse for en fortsatt bærekraftig pelsdyrnæring med at det vil styrke og framskynde forskningen på de ulike fagområder innen pelsdyroppdrett dersom det i større grad vil bevilges midler fra det offentlige til dette fagområdet.

Forskningsresultatene vil i sin tur kunne benyttes til å iverksette dokumentert velferdsforbedrende tiltak som vil styrke næringens legitimitet. Det listes så opp en lang rekke tiltak som utvalget mener det bør forskes mer på. Mange av disse tiltakene er gjengangere både i stortingsmelding om dyrevelferd, i VKMs risikovurdering av norsk pelsdyrhold, og i høringsrunden i forbindelse med pelsdyrforskriften i 2010, uten at man har oppnådd særlig fremgang på disse områdene til nå.

DNV vil peke på at slik forskning har en ikke ubetydelig utgiftsside for samfunnet, dersom det skal bevilges offentlige midler, slik utvalget tar til orde for. Dette må tas med i det totale regnestykket når det gjelder å vurdere hvorvidt næringen er samfunnsmessig bærekraftig.

Ressursbruken norske myndigheter bruker på kontroll med pelsdyrnæringen må også påpekes. Mattilsynet er pålagt å føre fysisk tilsyn med alle pelsdyrfarmer hvert andre eller hvert tredje år. Dette står i sterk kontrast til at Mattilsynet kun skal føre tilsyn med 5 % av alle storfebesetninger per år, og innebærer at det brukes store økonomiske og

DEN NORSKE
VETERINÆRFORENING

personellmessige ressurser på å føre tilsyn med pelsdyrnæringen. Veterinærforeningen er i tillegg gjort kjent med at flere veterinærer i Mattilsynet opplever store faglige og etiske problemstillinger og belastninger med å gjennomføre tilsyn i pelsdyrfarmer på grunn av måten dyrene holdes på, og at enkelte veterinærer av den grunn har ønsket å reservere seg mot å føre slike tilsyn.

Konklusjon

Veterinærforeningen er fortsatt tydelig på at dagens pelsdyrhold ikke er tilfredsstillende når det gjelder å ivareta dyrenes naturlige atferdsbehov, og tror ikke forholdene kan bli gode nok uten vesentlige endringer i driftsformen. Dyrevelferden i pelsdyrholdet har vist liten fremgang de siste 15 årene selv om det brukes uforholdsmessig store offentlige ressurser både når det gjelder forskning og tilsyn, sammenlignet med annen husdyrproduksjon. Dersom det ikke er omforent vilje til å finne straks løsninger som gir vesentlig bedre forhold for pelsdyrene bør det legges til rette for en styrt avvikling av dagens pelsdyrhold i Norge.

Ellef Blakstad
Fagsjef
Den norske veterinærforening

Torill Moseng
President
Den norske veterinærforening